

การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู

สถาบันราชภัฏเทพสตรี

ผศ.ดร.วิไล ทองแผ่

หลักสูตรที่ดีควรเป็นหลักสูตรที่เป็นปัจจุบันสอดคล้องกับสภาพจริงหลักสูตรโดยปกติแล้วจะต้องมีการพัฒนาให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมอยู่เสมอ การพัฒนาหลักสูตรจะกระทำได้อีกต่อเมื่อต้องมีการประเมินหลักสูตรอยู่ตลอดเวลา ไม่มีหลักสูตรใดที่วางไว้อย่างสมบูรณ์โดยไม่ต้องมีการเปลี่ยนแปลง เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไปหลักสูตรก็ต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วยตามความต้องการของสังคม การประเมินหลักสูตรซึ่งเป็นกิจกรรมที่สำคัญ จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตรอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ในฐานะที่สถาบันราชภัฏได้มีส่วนร่วมในการผลิตและพัฒนาครูมาตั้งแต่เริ่มแรกของการก่อตั้งการฝึกหัดครูมาจนถึงปัจจุบัน ได้มีการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพครูหลายสาขามากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ซึ่งได้มีการมีมากขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 และมีการปรับปรุงในปี พ.ศ. 2543 เป็นหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาที่สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ และสถาบันราชภัฏร่วมกันพัฒนาขึ้นให้เป็นหลักสูตรกลางที่สถาบันราชภัฏทุกแห่งนำไปใช้จัดการศึกษาได้ โดยมีเจตจำนงที่จะพัฒนาบุคคลที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีให้มีความรู้ความสามารถที่จะประกอบวิชาชีพครูให้มีคุณภาพ

คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี ได้เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู พุทธศักราช 2543 ในปีการศึกษา 2543 รับผู้เข้าศึกษาแล้ว เป็นจำนวน 3 รุ่น ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ใช้หลักสูตรนี้ อาจกล่าวได้ว่ายังไม่มีมีการประเมินหลักสูตรที่เป็นระเบียบแบบแผน และทำทั้งระบบหลักสูตร การที่ปริมาณนักศึกษาลดลงทุกรุ่นเรื่อยมาตามลำดับจาก 3 ห้องเรียน เหลือ 2 ห้องในปีถัดมาและเหลือ 1 ห้องเรียน เป็นเรื่องที่ทำทลายความสามารถในการจัดการศึกษาของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเทพสตรีว่าเกิดอะไรขึ้นในการจัดการศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู หลักสูตรไม่เหมาะสม หรือการนำหลักสูตรไปใช้หรือการบริหารหลักสูตรไม่มีประสิทธิภาพ แล้วผลผลิตของหลักสูตรที่จบออกไปมีพฤติกรรมหรือคุณภาพเพียงใด ผู้ใช้บัณฑิตวิชาชีพครูมีความเห็นอย่างไรต่อผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนี้ จึงได้มีการประเมินหลักสูตรขึ้น เพื่อเป็นภาพสะท้อนสภาพที่แท้จริงทั้งระบบของการดำเนินการตามหลักสูตรผลิตครูสาขาประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ของสถาบันราชภัฏเทพสตรี

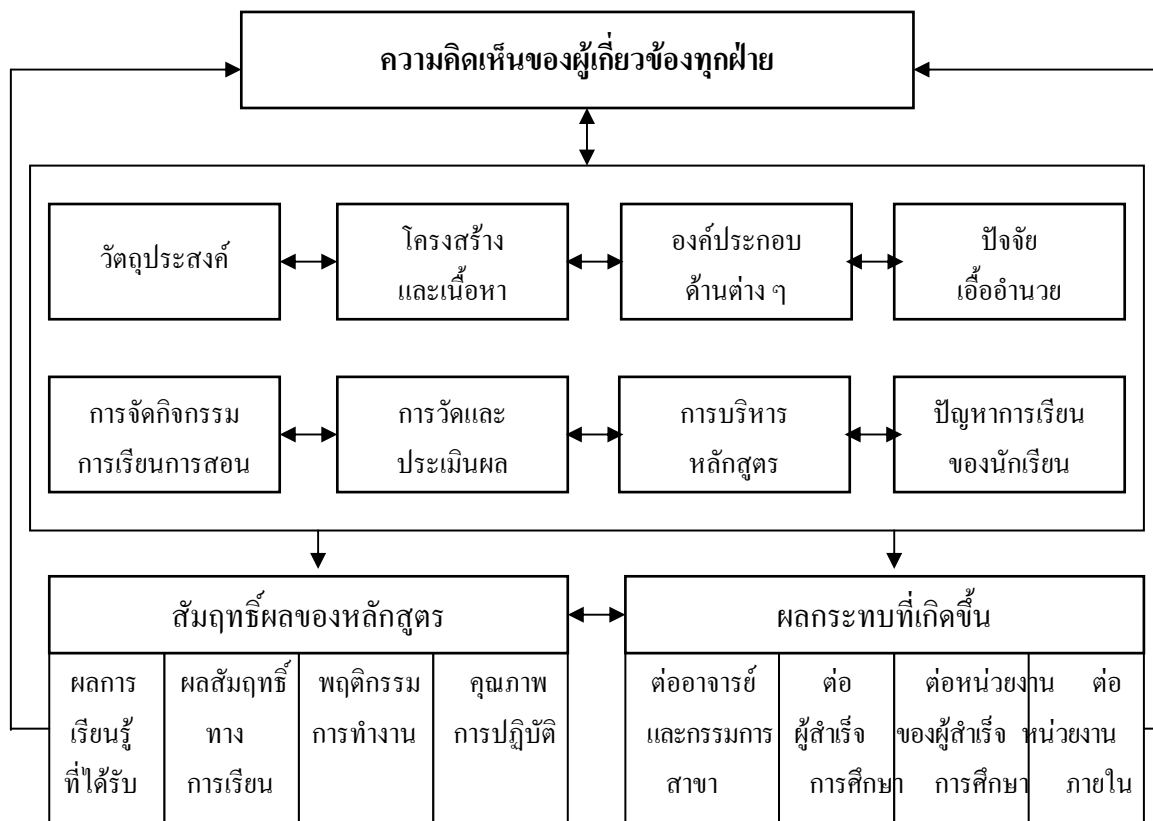
วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู สถาบันราชภัฏเทพสตรี
ดังนี้

- 1.1 เพื่อประเมินองค์ประกอบเบื้องต้น ของหลักสูตรเกี่ยวกับ
 - 1.1.1 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร
 - 1.1.2 โครงสร้างและเนื้อหารายวิชา
 - 1.1.3 องค์ประกอบด้านต่าง ๆ ของหลักสูตร
 - 1.1.4 ปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการดำเนินการหลักสูตร
- 1.2 เพื่อประเมินสภาพการใช้หลักสูตรเกี่ยวกับ
 - 1.2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 1.2.2 การวัดและประเมินผลการเรียน
 - 1.2.3 การบริหารหลักสูตร
 - 1.2.4 ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษา
- 1.3 เพื่อประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรเกี่ยวกับ
 - 1.3.1 ผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากการศึกษาที่ผ่านมา
 - 1.3.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สำเร็จการศึกษา
 - 1.3.3 พฤติกรรมการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษา
 - 1.3.4 คุณภาพการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา
- 1.4 เพื่อประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นกับหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ
 - 1.4.1 ผลกระทบต่ออาจารย์ผู้สอนและกรรมการสาขา
 - 1.4.2 ผลกระทบต่อผู้สำเร็จการศึกษา
 - 1.4.3 ผลกระทบต่อหน่วยงานของผู้สำเร็จการศึกษา
 - 1.4.4 ผลกระทบต่อหน่วยงานภายในสถาบันราชภัฏเทพสตรี

2. เพื่อสัมมนาเชิงปฏิบัติการระดมความคิดเห็นและประสบการณ์จากมุมมองของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับผลการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู

กรอบความคิดในการศึกษา

เครื่องมือและวิธีการ

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมินหลักสูตรครั้งนี้ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) 8 กลุ่ม คือ

1. นักศึกษาที่กำลังศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู เป็นนักศึกษารุ่นที่ 2 และรุ่นที่ 3 ได้มาจากการสุ่มอย่างเจาะจง เพื่อเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรก 11 คน กลุ่มที่ 2 8 คน
2. ผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย จากประชากรจำนวน 80 คน ได้กลุ่มตัวอย่างผู้สำเร็จการศึกษาทั้งสิ้น 66 คน
3. ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย จากประชากร จำนวน 30 คน ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาทั้งสิ้น 28 คน

4. กรรมการสาขา ศึกษาจากประชากรทั้งหมด 7 คน
 5. อาจารย์ผู้สอน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย จากประชากร จำนวน 15 ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์ผู้สอนทั้งสิ้น 14 คน
 6. หัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยหัวหน้าฝ่ายทะเบียน ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการ หัวหน้าฝ่ายการเงิน หัวหน้าฝ่ายอาคารสถานที่ และคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย จำนวน 5 คน
 7. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตร สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโดยติดต่อสอบถาม ความสมัครใจยินยอมเข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่างก่อน จำนวนทั้งสิ้น 21 คน
 8. บุคลากรที่เข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เป็นนักพัฒนาหลักสูตรและประเมินหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา อาจารย์ผู้สอนในสถาบันราชภัฏ เทพสตรีและสถาบันราชภัฏอื่น ๆ ผู้บริหารคณะครุศาสตร์ นักศึกษาระดับปริญญาโทสาขา หลักสูตรและการสอน และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู
- เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 9 ฉบับดังนี้ ฉบับที่ 1 แบบสอบถาม อาจารย์ผู้สอนและกรรมการสาขา ฉบับที่ 2 แบบสอบถามผู้สำเร็จการศึกษา ฉบับที่ 3 แบบสอบถามผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา ฉบับที่ 4 แบบสอบถามหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ฉบับที่ 5 แบบสำรวจฝ่ายทะเบียนเรื่องผลการเรียนของผู้สำเร็จการศึกษา ฉบับที่ 6 แบบสัมภาษณ์คณะกรรมการสาขา ฉบับที่ 7 แนวทางการสนทนากลุ่ม ฉบับที่ 8 แบบสอบถาม ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตร ฉบับที่ 9 แนวทางการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

ผลการวิจัย

1. ผลการประเมินองค์ประกอบเบื้องต้นของหลักสูตร พบว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างและเนื้อหารายวิชา และองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ของหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แต่ปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการดำเนินการหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง
2. สภาพการใช้หลักสูตร พบว่า การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนการบริหารหลักสูตรยังไม่ดีเท่าที่ควร เช่น ยังไม่มีแผนการประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน การเตรียมผู้สอบยังไม่มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน ความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับคำวิสสุฝึก และกรรมการสาขายังไม่มี บทบาทในการบริหารหลักสูตรเท่าที่ควร
3. ผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร พบว่า
 - 3.1 นักศึกษาได้รับความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้น

3.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สำเร็จการศึกษารุ่นที่ 1 มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.45 ซึ่งต่ำกว่า 3.50 อยู่ในเกณฑ์ไม่พอใจ

3.3 พฤติกรรมการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษา มีการนำความรู้ที่ศึกษาไปใช้ในการปฏิบัติงาน มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา มีความสามารถพิเศษเพิ่มขึ้น แต่มีพฤติกรรมที่ควรปรับปรุงคือ จรรยาบรรณครู และบุคลิกภาพความเป็นครู

3.4 ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นว่า คุณภาพการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลังจบการศึกษามากกว่าก่อนไปศึกษา ทั้งรายด้านและโดยภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลกระทบต่อหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า

4.1 ผลกระทบต่ออาจารย์ผู้สอนและกรรมการสาขา ทำให้มีการพัฒนาการสอน มีการทำงานเป็นทีมในคณะ และมีการพัฒนางานวิชาการ

4.2 ผลกระทบต่อผู้สำเร็จการศึกษา ทำให้มีการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงาน และแนวคิดในการปฏิบัติงาน ได้รับการยอมรับมากขึ้น มีผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน และมีความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่

4.3 ผลกระทบต่อหน่วยงานของผู้สำเร็จการศึกษา ทำให้มีการทำงานเป็นทีม และมีส่วนร่วมทางวิชาการมากขึ้น มีการพัฒนาการเรียนการสอน และมีผลงานเกิดขึ้นในโรงเรียน

4.4 ผลกระทบต่อหน่วยงานภายในสถาบันราชภัฏเทพสตรี ทำให้สำนักวิทยบริการต้องจัดหาหนังสือสิ่งพิมพ์เพิ่มขึ้น บัณฑิตวิทยาลัยต้องจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์มากขึ้น ฝ่ายทะเบียนมีการจัดระบบลงทะเบียนใหม่ ส่วนฝ่ายการเงินและฝ่ายอาคารสถานที่ไม่มีผลกระทบ

5. ผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการผลการประเมินหลักสูตร

5.1 ผู้เข้าร่วมสัมมนาเห็นด้วยกับรูปแบบของการประเมิน และผลการประเมิน แต่มีข้อเสนอแนะให้ปรับจำนวนชั่วโมงทุกรายวิชาเป็น 3(2-2) และเพิ่มรายวิชาเลือก 2 รายวิชา คือการศึกษาและความเป็นครูไทย และภาวะผู้นำ และบุคลิกภาพครู

5.2 หลักสูตรที่ปรับปรุงขึ้นมาใหม่จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ระยะเวลาที่นำไปใช้ควรเป็น 3 ภาคเรียน

5.3 หลักสูตรที่ปรับปรุงจากผลการวิจัยและผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ปรับปรุงในส่วนของปรัชญาของหลักสูตร วัตถุประสงค์ คำอธิบายรายวิชา จำนวนชั่วโมงในแต่ละรายวิชา และเพิ่มเติมรายวิชาเลือก 2 รายวิชา

วิจารณ์

1. ผลการประเมินที่พบว่าการบริหารหลักสูตรยังไม่ดีเท่าที่ควรมีการประชาสัมพันธ์ ในระยะสั้นกรรมการสาขายังไม่มีความเข้าใจที่ควร และขาดแผนการประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน ข้อค้นพบนี้สะท้อนถึงการบริหารหลักสูตรที่ยังไม่เป็นระบบ และน่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ จำนวนนักศึกษาแต่ละรุ่นลดลง เนื่องจากผู้สมัครขาดโอกาสที่จะรับรู้หรือมีความเข้าใจที่ชัดเจนว่า หลักสูตรนี้เรียนไปทำไม อนึ่งการที่จำนวนนักศึกษาแต่ละรุ่นลดลง นอกจากการประชาสัมพันธ์ แล้วน่าจะเกิดจากนโยบายการปฏิรูปการศึกษาที่เริ่มลดกระแสลง จากเดิมที่กำหนดไว้ว่า ผู้ ประกอบอาชีพครูต้องมีใบประกอบวิชาชีพครู และมีเงินเดือนครูแยกมาเฉพาะ ต่อมาระยะหลัง รัฐบาลไม่อนุมัติเงินเดือนครู และยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องใบประกอบวิชาชีพครู ความไม่ แน่นอนเชิงนโยบายนี้เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความไม่แน่ใจในหลักสูตรนี้

2. ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สำเร็จการศึกษาได้คะแนนเฉลี่ย 3.45 ซึ่งต่ำกว่า 3.50 อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างพอใจแต่ยังไม่ถึงระดับพอใจนับเป็นการสะท้อน สัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรในระดับหนึ่ง เนื่องจากเป็นข้อมูลรุ่นแรกรุ่นเดียวและเป็นการจัดการศึกษา ตามหลักสูตรนี้เป็นครั้งแรก และสถาบันยังมีข้อจำกัดในเรื่องของการบริหารหลักสูตรประกอบกับ ผู้เข้ารับการศึกษาก็อาจจะยังไม่พร้อมหรือเตรียมตัวเท่าที่ควรในระยะต่อไป หากได้มีการวิเคราะห์ ผลการเรียนของนักศึกษาหลาย ๆ รุ่นก็อาจจะได้ข้อสรุปผลการประเมินที่ชัดเจนขึ้น

3. ผลการประเมินผลกระทบต่อหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่พบว่าอาจารย์ ผู้สอนและกรรมการสาขา มีการพัฒนาการสอนและการทำงาน ผู้สำเร็จการศึกษาได้รับการ ขอมรับ มีความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ และหน่วยงานภายในสถาบันราชภัฏเทพสตรีมีการ ปรับปรุงพัฒนางาน ข้อค้นพบนี้สะท้อนถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นทางบวกที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง หน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจะส่งผลต่อการสนับสนุนส่งเสริมและบริการวิชาการแก่ผู้เข้า รับการศึกษาตามหลักสูตร

4. ผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการผลการประเมินหลักสูตรที่พบว่าผลการประเมิน ครั้งนี้จะนำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตรที่รอบคอบ และสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และจะเป็นแนวคิดให้ สถาบันราชภัฏอื่น ๆ ได้แนวคิด และขยายไปสู่การประเมินหลักสูตรสาขาอื่น ๆ ต่อไป ข้อค้นพบที่ สะท้อนให้เห็นถึงความร่วมมือของผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกฝ่ายและสะท้อนให้เห็นถึงผลการประเมิน เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตร และการรวมพลังระหว่างสถาบันราชภัฏ อันจะนำไปสู่ การเพิ่มคุณค่าแห่งมาตรฐานวิชาชีพครูให้สูงยิ่งขึ้นต่อไป

สรุป

ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ของหลักสูตรมีความเหมาะสม แต่มีรายละเอียดบางส่วนที่ต้องปรับปรุงบ้าง ในส่วนของการนำหลักสูตรไปใช้พบว่ายังไม่ดีเท่าที่ควร ส่วนผลผลิตของหลักสูตรผู้สำเร็จการศึกษามีผลการเรียนเฉลี่ยค่อนข้างน่าพอใจ แต่ยังไม่พอใจและคุณภาพการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาลดลงกว่าก่อนไปศึกษาอย่างเชื่อมั่นได้ ผลการประเมินนำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งควรที่จะได้นำหลักสูตรที่ปรับปรุงนี้ไปทดลองใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เข้ารับการศึกษา โดยควรมีการกำหนดรูปแบบหรือการบริหารหลักสูตรให้มีความชัดเจน และควรมีการประเมินหลักสูตรนี้ซ้ำอีกครั้ง

เอกสารอ้างอิง

- วิไล ทองแผ่. 2546. **การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี** คณะครุศาสตร์
สถาบันราชภัฏเทพสตรี ลพบุรี : สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- Kelly, A.V. 1999. **THE CURRICULUM : Theory and Practice**. Fourth edition. London :
Paul Champman Publishing Ltd.
- Liang, Xuelun. 2001. **An evaluation of a public University : ESL Program for
international graduate students**. Doctoral dissertation, Bowling Green State
University. <http://wwwlib.Umi.com/dissertations/fullcit/3016157>.
- Longley, Mary Jeanne. 1998. **Promsting partnesships with families : A descriptive
study of the development, implementation, and evaluation of a teacher
education curriculum**. Doctoral dissertation, Portland State university. :
<http://wwwlib.Umi.com/dissertations/fullcit/9904054>.
- Oliva, F. Peter. 2001. **Developing the Curriculum**. Fifth edition. New York : Priscilla
McGeehon.
- Popham, W. James. 1975. **Educational Evaluation**. New Jersey : Prentice - Hall Inc.
- Ross, Alistair. 2000. **Curriculum : Construction and Critique**. London : Falmer Press.
- Saito, Craig 2000. **Student expectations and the realities of graduate education :
Preparing students for professional practice**. Doctoral dissertation,
University of Southern California, [http://wwwlib.Umi.com/dissertations/
fullcit/3018122](http://wwwlib.Umi.com/dissertations/fullcit/3018122).